

Posudek bakalářské práce

Název práce: Tanečně pohybová terapie se seniory s Parkinsonovou a Alzheimerovou nemocí

Autorka: Aneta Nitschová

Posudek zpracovala: PhDr. Hana Janečková PhD., Evangelická teologická fakulta UK, 3. lékařská fakulta UK

Cílem práce bylo popsat, jaké účinky má tanečně pohybová terapie na seniory, kteří trpí onemocněním neurodegenerativního původu - Parkinsonovou nebo Alzheimerovou chorobou. Celkově ukazuje práce na hluboký zájem autorky o zvolené téma a solidní znalosti z této oblasti. Při výkladu tanečně pohybové terapie neopomíjí specifika seniorů a změny jejich pohybového projevu v průběhu života (pohyb seniora může ovlivňovat bolest, nedostatek sebedůvěry) .

V teoretické části se autorka zabývá pojmem terapie a snaží se jej odlišit od psychoterapie. Taneční a pohybovou terapii považuje za terapii, i když je řazena mezi psychoterapie (s. 14). Jde však o chybné uvažování, neboť jak psychoterapie, tak taneční terapie jsou prostě terapie, které se prolínají a mají styčné body. Taneční terapie je jistě ovlivňuje jak naši psychiku (působí psychoterapeuticky), tak i naším pohybovým aparátem (tak jako fyzioterapie).

Autorka je přesvědčena, že svého cíle dosáhla mj. na základě rozhovorů s pohybovými tanečními terapeuty. Zde by ovšem bylo třeba diskutovat o metodologických limitech tohoto způsobu získávání informací o účinku zvolené terapie. Autorka příliš věří tomu, co tvrdí její respondenti. A to i v té části, v níž popisuje situaci v pobytových službách, kde tvrzení o důsledcích nízkého finančního ohodnocení terapeutů a aktivizačních pracovníků a jeho vlivu na motivaci dělat něco navíc hraničí s předsudkem, nikoli s objektivní pravdou.

Autorčin jazyk i myšlení je velice kreativní, na některých místech se však ztrácí odborný charakter. Např. hned v úvodu píše:

- Člověk si kolikrát uvědomoval
- Vlastní způsob rozmnožování - spíše vlastní formy sexuality (protože s výjimkou umělého oplodnění není jiný způsob rozmnožování než sexuální styk)
- Postavení těla - nelze považovat za pohyb.
- Pohybový materiál – spíše pohybové dispozice, pohybová výbava; pohyb se rovná život, nelze tedy říci, že „každý má svůj pohybový materiál, který používá k životu“.
- Nelze říci, že tanec je životní trajektorie – spíše obrazně, či básnicky bychom mohli říci, že život má určitou choreografii, že životem můžeme tančit, nebo jej protančit.
- Polemizovat lze dále s jejím výkladem pojmu terapie. Ten v tom nejjobecnějším slova smyslu znamená léčbu (nikoli způsob léčby). Terapie je především spojena s medicínou a nejčastěji s farmakoterapií. Zde se však autorka zabývá vymezením terapie v pedagogice. Psychoterapii nelze považovat ze „zdroj“ terapie, nýbrž je to jedna z terapeutických metod, řadí se k metodám nefarmakologickým.

- shrnu všechny kategorie, kterých se tanečně pohybová terapie může dotknout – nevhodné použití pojmu „kategorie“ – autorka zde hovoří spíše o poznacích, které získala během svého bádání

Těžko lze též souhlasit s tvrzením na s. 14, že všechny neverbální projevy člověka, které mají komunikační schopnost, jsou tancem (např. sací reflex, prostý úsměv, fyzická agrese - nejde o tanec, ale spíše o pohybový stereotyp nebo reflex)). I další úvahy o vztahu tance a prožívání vyznívají příliš jednostranně a nepostihují, dle mého názoru, celé spektrum vztahu mezi člověkem, tanečním projevem, jeho různými formami a funkcemi. Na druhou stranu se v práci do značné míry prolíná téma analýzy pohybu (Laban) s tématem tance (formálního či přirozeného), taneční terapie a psychomotorické terapie (např. body-ego technika nebo Pessu Boyden) nebo dokonce i léčebné tělesné výchovy, jak je provozována různými sportovními oddíly a cestovními kanceláři (skupinová cvičení s hudbou a různými pomůckami) jako způsob podpory zdraví (jak to vnímá např. i Petr Veleta na s. 36). Bylo by zajímavé a důležité tyto různé přístupy více reflektovat, diferencovat a kriticky analyzovat a zároveň propojovat.

Podobně na s. 16 spojení bizarních projevů tance s potlačováním emocí v důsledku nastavení společnosti pod vládou katolické církve není šťastné. Tyto projevy nalezneme napříč kulturami bez ohledu na vládu katolické církve. Pokud má autorka něco specifického na mysli, měla by uvést historickou dobu a konkrétní historický zdroj. Jinak jde o spekulaci. Také spojování průmyslové revoluce s persekucí v oblasti spontánního pohybu a klasickým baletem je přílišné zjednodušení. Venkovský lid jistě nejspíše žádnou persekuci ve svém spontánním tanečním projevu nepociťoval. Autorka zároveň neuvádí žádný zdroj, o nějž by svůj názor opřela.

Také v druhé části práce autorka pracuje s nepřesnými informacemi. Např. střední délka života žen a mužů již nyní překračuje hodnoty, které autorka očekává pro r. 2020. Je třeba si veškeré údaje vždy ověřovat.

Zato velmi dobře jsou zpracovány kapitoly věnované neurodegenerativním onemocněním a depresi. Ačkoli autorka přeformulovává informace z dostupných zdrojů, činí tak velmi kultivovaně.

V páté kapitole nacházíme tvrzení, která jsou protichůdná. Např. tanečně pohybová terapie v pobytových službách pro seniory není vlastně terapie, protože jejím účelem je primárně zkvalitnění života a udržení zdraví. Proč tedy nehovořit raději o pohybových aktivitách.

Citace č. 4 (s. 11) a č. 117 (str. 51) jsou deformované. Většina citací ze sborníků je neúplná např. Čížková in Zedková – čtenář nemá možnost seznámit se s křestním jménem autorky, což zejména na Jaboku, kde působí reminiscenční terapeutka mgr. Hana Čížková, je poněkud matoucí. Rovněž chybí názvy kapitol citovaných autorů ve sbornících (např. Hill nebo Kitwood na s. 59). Citace pod čarou jsou také uváděny nejednotným způsobem, jednou zkrácené (Janečková, Dosedlová), jindy úplně (Müller, Když se paměť vrací, citace na str. 47 a 48), někdy jsou uvedeny slůvkem Viz (s. 42) nebo Srov. (str. 51) většinou však nikoli. Odkaz na některé v textu jmenované autory chybí (Kalvach na s. 33). Jelikož v sekundárních citacích jde často o českého autora, očekávala bych přímou citaci z jeho díla, které musí být v knihovnách dohledatelné.

Při začleňování přímé řeči komunikačních partnerů, s nimiž autorka vedla rozhovor, do textu práce je standardem v kvalitativní metodologii uvedení autora citátu (např. jméno, číslo komunikačního

partnera), tak aby citát byl dohledatelný v přepisech. Jindy jsou zase citováni autorčini informátoři s uvedením jména citované osoby, avšak bez zjevného odlišení od jiných autorů, např. článků, a bez citačního údaje (K. Grušová na s. 36 – chybí odkaz, podobně R. Milgrom, P. Bič aj.). Jelikož rozhovory jsou uvedeny v plném znění a autorčini komunikační partneři jsou v přepisech jmenováni bylo by vhodné, uvést krátký medailonek každého z nich. V práci jsou užívány zkratky, postrádám však jejich seznam a vysvětlení (např. TPT,

Shrnutí: Předložený text je po formální, stylistické i jazykové stránce na vysoké úrovni. Práce se zdroji je dobře začleněna. Přesto autorka relativně často od opor v odborné literatuře ustupuje, a prezentuje své vlastní, často značně spekulativní závěry. Samotné citace občas neodpovídají požadovanému standardu nebo odkaz chybí. Celkově přínos práce spočívá v zajímavém a smysluplném propojování tématu taneční a pohybové terapie s požadavky, které jsou spojeny s procesem úspěšného a zdravého stárnutí i s podporou křehkých seniorů trpících demencí a Parkinsonovou chorobou. V práci sice postrádám nějakou formu hodnocení dopadu taneční terapie přímo na kvalitu života a zdravotní stav seniorů, nicméně ze závěru práce vyplývá, že tomuto tématu se chce autorka věnovat v budoucnosti.

Doporučuji předloženou práci k obhajobě a její hodnocení známkou **výborný (B)**

Hana Janečková

Dne 1.6.2016

Otázky k diskusi:

1. Vysvětlíte prosím, jak vnímání doteku souvisí s kontextem, ve kterém k němu dochází (viz s. 20). Pracuje terapeut také s dotekem přicházejícím ze strany klienta? Je to pro něj důležité?
2. Měla by dle Vašeho názoru být tanečně-pohybová terapie pravidelnou součástí každodenního života seniorů v pobytových službách nebo by měla být v nabídce různých terapií jako jedna z možných? Domníváte se, že nedostatek příležitostí tančit souvisí s nízkým ohodnocením personálu?
3. Jaký spatřujete rozdíl v taneční terapii Petra Velety a taneční terapií rozvíjenou v organizaci Tanter? Je Vám některý z těchto přístupů bližší?
4. Jak mohou být ovlivněny výsledky Vašeho výzkumu ovlivněny použitou metodou?